BORIE MANOUX

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
L. A. GEELHOED
14 päivänä maaliskuuta 2002 [1]

I Johdanto

1. Tässä ennakkoratkaisumenettelyssä on keskeistä viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2392/89 [2] tulkinta. Kansallinen tuomioistuin pyytää ratkaisemaan, onko mainitun asetuksen 40 artiklaa, jossa säädetään, että tiettyjen tuotteiden esittely ja kuvaus sekä mainittuihin tuotteisiin liittyvä mainonta ei saa olla virheellistä eikä aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille se on kohdistettu, tulkittava siten, että se estää sellaisen merkin rekisteröimisen, jossa on mainittu maantieteellinen alue, jonka käytöstä ei ole säädetty asetuksen N:o 2392/89 11 artiklassa.

2. Tarkemmin sanoen asia koskee kysymystä siitä, voiko sellaisen maantieteellistä aluetta koskevan maininnan käyttö merkissä, jonka käytöstä ei ole säädetty kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä, aiheuttaa sekaannusta kuluttajalle, koska maantieteellistä aluetta koskeva maininta voi johtaa käsityksen, että kyseinen nimitys olisi suojattu.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

3. Asetuksella N:o 2392/89 on kodifioitu eräät viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 5 päivänä helmikuuta 1979 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 355/79 [3] tehdyt muutokset. Asetus N:o 2392/89 on annettu viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 822/87 [4] perusteella.

4. Asetuksessa N:o 2392/89 säädetään viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta

1 — Alkuperäinen kieli: hollanti.
2 — EYVL L 232, s. 13.
3 — EYVL L 54, s. 99.
4 — EYVL L 84, s. 1.

koskevista säännöistä. Johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan sääntöjen tarkoituksena "olisi oltava niin täsmällisen ja riittävän tiedon esittäminen kuin on tarpeen mahdolliselle ostajalle ja näiden tuotteiden kaupan järjestämisestä ja valvonnasta vastaaville julkisille toimielimille kyseisten tuotteiden arvioimiseksi". [5] Johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että liian eroavien tulkintojen välttämiseksi "on osoittautunut aiheelliseksi laatia riittävän kattavat kuvauksen säännöt — — ; näiden sääntöjen tehokkuuden varmistamiseksi olisi lisäksi pidettävänä periaatteena, että niissä tai niiden soveltamista koskevissa yksityiskohtaisissa säännöissä säädetyt merkinnät ovat ainoat viinien ja rypälemehujen kuvaukseen hyväksytyt".

5. Asetuksessa erotetaan tuotteen tunnistamiseen välttämättömät pakolliset merkinnät ja tuotteen olennaiset ominaisuudet erittelevät ja sen laatua ilmaisevat vapaaehtoiset merkinnät.

6. Asetuksessa erotetaan lisäksi pöytäviini ja määritetyllä alueella tuotettu laatuviini (jäljempänä tma-laatuviini). Tma-laatuviini on käsite, joka esiintyy erityisesti määritetyillä alueilla tuotettuja laatuviinejä koskevista erityissäännöksistä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 823/87. [6]

7. Asetuksen N:o 823/87 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Määritetyllä alueella tarkoitetaan sellaista viiniviljelyaluetta tai sellaisten viiniviljelyalueitten kokonaisuutta, joka tuottaa erityisiä laatuominaisuuksia omaavia viinejä ja jonka nimeä käytetään kuvaamaan 1 artiklassa määritettyjen viinien ominaisuuksia. [7]

2. Jokainen määritetty alue rajataan tarkasti mahdollisuuksien mukaan viinipalstan tai viinitarhan rajojen mukaan. Tässä jokaisen jäsenvaltion, jota asia koskee, tekemässä rajauksessa otetaan huomioon näillä alueilla tuotettujen viinien laatuun vaikuttavat tekijät ja erityisesti maaperän ja pohjamaan ominaislaatu, ilmasto sekä viinipalstojen tai viinitarhojen sijainti."

8. Asetuksen N:o 2392/89 I luvun B jaksossa, joka koskee määritetyillä alueilla tuotettujen tma-laatuviinien kuvausta, on B I jakso, jonka otsikko on "Päällysmerkinnät". Asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa luetellaan pakolliset merkinnät, jotka on merkittävä päällysmerkintöihin. Niihin kuuluvat alueen nimi, jolta viini on

5 — Asetus on kumottu 1.8.2000 alkaen. Asiaa koskevat säännöt sisältyvät nyt viinin yhteisestä markkinajärjestelystä 17 päivänä toukokuuta 1999 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1493/1999 (EYVL L 179, s. 1). Viinin kuvausta ja nimitystä koskevat säännöt ovat nyt asetuksen liitteessä VII.

6 — EYVL L 84, s. 59. Asetus N:o 2392/89 koskee mainitun asetuksen soveltamista.

7 — Tämä koskee määritetyllä alueella tuotettua laatuviiniä (tma-laatuviiniä).

peräisin (a alakohta) ja yksi asetuksen N:o 823/87 15 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetuista merkinnöistä. [8]

9. Asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa ilmoitetaan, miten 1 kohdan pakollisia kuvauksia voidaan täydentää tma-laatuviinien pakkausmerkinnöissä. Mainitsen 11 artiklan 2 kohdan luettelosta seuraavat kohdat:

" — —

c) merkki 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti;

— —

i) perinteiset täydentävät merkinnät, jos niitä käytetään tuottajajäsenvaltion lainsäädännössä säädetyin edellytyksin ja ne sisällytetään laadittavaan luetteloon;

8 — Kohdassa säädetään seuraavaa: "Tma-laatuviiniä pidetään kaupan tuottajajäsenvaltion sille myöntämällä määritetyn alueen nimikkeellä. — — "

j) yhteisön merkinnät 'määritetyllä alueella tuotettu laatuviini' tai 'tma-laatuviini', jos niitä ei ole merkitty 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, tai perinteinen ja tavanomainen erityismerkintä, jos sitä ei ole merkitty 1 kohdan b alakohdan mukaisesti;"

10. Asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvauksessa saa käyttää vain 11 artiklassa tarkoitettuja merkintöjä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin sallia "11 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun määritetyn alueen merkinnän liittämisen sellaisen isomman maantieteellisen yksikön nimeen, jonka osa kyseinen määritetty alue on, sen sijainnin tarkentamiseksi, jos sekä edellä mainitun määritetyn alueen nimen että mainitun maantieteellisen yksikön nimen käyttöä koskevia edellytyksiä noudatetaan".

11. Asetuksen III osaston, "Yleiset säännökset", 40 artiklan 1 kohdassa säädetään, että asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden esittely ja kuvaus sekä mainittuihin tuotteisiin liittyvä mainonta ei saa olla virheellistä eikä aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille se on kohdistettu, erityisesti kun kyseessä ovat 11 artiklassa säädetyt merkinnät ja tuotteiden ominaisuudet, esimerkiksi luonne, alkuperä tai

lähtöisyys. Määritettyä aluetta kuvaavan maantieteellisen nimen on oltava riittävän tarkka ja liityttävä tunnetusti tuotantoalueeseen, jotta olemassa olevat tilanteet huomioon ottaen sekaannukset voitaisiin välttää.[9]

12. Asetuksen 40 artiklan 2 kohta koskee merkkejä ja siinä säädetään seuraavaa:

"2. Kun tässä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden kuvausta, esittelyä ja mainontaa täydennetään merkeillä, eivät nämä voi sisältää sellaisia sanoja, sanan osia, tunnuksia tai kuvia:

a) jotka saattaisivat aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille ne on osoitettu 1 kohdan mukaisesti;

tai

b) jotka

— aiheuttaisivat henkilöille, joille ne on tarkoitettu, osittaisen tai täydellisen sekaannuksen sellaisen pöytäviinin, tma-laatuviinin tai tuontiviinin kuvauksen kanssa, jonka kuvauksesta on säädetty yhteisön säännöksissä, taikka 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 36 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun muun tuotteen kuvauksen kanssa, tai

— ovat samanmuotoisia tällaisen tuotteen kuvauksen kanssa, elleivät edellä mainittujen lopullisten tuotteiden valmistukseen käytettävät tuotteet ole oikeutettuja tällaiseen kuvaukseen tai esittelyyn.

Pöytäviinin, tma-laatuviinin tai tuontiviinin päällysmerkintöjen kuvauksessa ei voida myöskään käyttää sellaisia sanoja, sanan osia, tunnuksia tai kuvia sisältäviä merkkejä, jotka:

— —

9 — Tämä virke on lisätty viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2392/89 muuttamisesta kolmannen kerran 16 päivänä joulukuuta 1991 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3897/91 (EYVL L 368, s. 5).

b) — — sisältävät erityisesti maantieteellistä alkuperää, viiniköynnöslajiketta, satovuotta tai ensiluokkaista laatua koskevia vääriä merkintöjä."

13. Yhteisöjen tuomioistuin on käsitellyt viinin kuvausta ja esittelyä koskevia yleisiä sääntöjä tarkemmin neljässä asiassa annetuissa tuomioissa. Nämä asiat ovat:

— asia Weigand, tuomio 25.2.1981 [10]

— asia Langguth, tuomio 29.6.1995 [11]

— asia Voisine, tuomio 5.7.1995 [12]

— asia Kessler, tuomio 28.1.1999. [13]

B *Kansallinen lainsäädäntö*

14. Code de la propriété intellectuellen (tekijänoikeuslaki) L.711-3 §:n mukaan merkiksi tai merkin osaksi ei voida hyväksyä tunnusta, jonka käyttö on lailla kielletty tai joka voi johtaa yleisöä harhaan erityisesti tuotteen luonteen, laadun tai maantieteellisen alkuperän osalta.

III Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

15. Osakeyhtiö Borie Manoux myy Bergeracin alueelta peräisin olevaa viiniä. Se teki 6.1.1997 Institut national de la propriétéelle (jäljempänä INPI) hakemuksen merkin Les Cadets d'Aquitaine rekisteröimisestä Aquitainen alueelta peräisin oleville viineille. INPIn johtaja hylkäsi hakemuksen 8.7.1997 yhtäältä asetuksen N:o 2392/89 11 ja 40 artiklan ja toisaalta tekijänoikeuslain L.711-3 §:n perusteella.

16. Borie Manoux nosti Cour d'Appel de Bordeaux'ssa kanteen INPIn tekemästä päätöksestä. Cour d'Appel antoi

10 — Asia 56/80 (Kok. 1981, s. 583).
11 — Asia C-456/93 (Kok. 1995, s. I-1737).
12 — Asia C-46/94 (Kok. 1995, s. I-1859).
13 — Asia C-303/97 (Kok. 1999, s. I-513).

26.10.1998 tuomion, jossa se vahvisti riidanalaisen tuomion. Se katsoi, että tmalaatuviinin mainintaan tuotantoalueesta voidaan lisätä ainoastaan sellaisen pienemmän maantieteellisen alueen nimi, joka on tyhjentävästi määritetty kansallisella säädöksellä. Cour d'Appel katsoi, että merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältyvä maininta "Aquitaine" oli lainvastainen, koska tämä maininta ei ole sellainen viittaus maantieteelliseen alueeseen, jonka käytöstä on säädetty kansallisella lailla tai yhteisön säännöksellä.

17. Borie Manoux teki tämän jälkeen Cour d'Appelin antamasta tuomiosta valituksen Cour de Cassationiin. Se väittää, että Cour d'Appel on rikkonut asetuksen N:o 2392/89 11 ja 40 artiklaa, kun se on katsonut, että maininta "Aquitaine" on lainvastainen ilman, että se on tutkinut tai täsmentänyt, miten tämä merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältyvä maininta on omiaan aiheuttamaan väärinkäsityksen tuotteen alkuperästä, laadusta tai ominaisuuksista tai sekaannuksen mahdollisuuden yhteisön kuvauksen tai kansallisen kuvauksen kanssa.

18. Borie Manoux on väittänyt pääasiassa, että asetuksen N:o 2392/89 40 artiklasta seuraa, että maantieteellisen alueen nimen voi rekisteröidä vapaasti viinille ja rypälemehulle, ellei nimi ole jonkin kieltosäännöksen alainen. Kieltosäännösten tavoitteena on estää yhtäältä väärinkäsityksen syntyminen tuotteen alkuperästä, laadusta ja luonteesta ja toisaalta sekaannuksen mahdollisuus yhteisön kuvauksen tai kansallisen kuvauksen kanssa. Näin tarkasteltuna merkin Les Cadets d'Aquitaine ei Borie Manoux'n mukaan voida katsoa olevan harhaanjohtava eikä myöskään aiheuttavan sekaannuksen vaaraa.

19. Kansallisen tuomioistuimen mukaan esillä olevan riidan ratkaisemisessa on merkitystä 40 artiklan tulkinnalla, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Weigand[14] antama tuomio. Tästä syystä Cour de cassation pyytää yhteisöjen tuomioistuimeen 16.2.2001 saapuneella päätöksellään ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

"Onko viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2392/89 40 artiklaa tulkittava siten, että asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden merkissä ei saa mainita maantieteellistä aluetta, jos sen käytöstä ei ole säädetty 11 artiklassa, vaikka tällaisen merkin rekisteröiminen ei ole omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan viinin alkuperän suhteen eikä aiheuttamaan sekaannusta rekis-

14 — Mainittu edellä alaviitteessä 10. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tässä asiassa asetuksen N:o 355/79 8, 18 ja 43 artiklan vastaavanlaisten säännösten osalta, että sanoja "maininnat, jotka ovat omiaan aiheuttamaan sekaannusta", "sekaannus" ja "väärinkäsitys" on tulkittava niin, että niillä ei viitata ainoastaan merkintöihin, jotka on mahdollista sekoittaa tietyn alueen mainintoihin vaan myös kaikkiin mainintoihin, jotka voivat aiheuttaa yleisölle virheellisen käsityksen, että kyseessä on sellaisen viininviljelyalueen tai seudun nimi tai nimen osa, jota todellisuudessa ei ole olemassa.

teröidyn maantieteellisen kuvauksen kanssa, jos tällaisen rekisteröimisen perusteella voitaisiin olettaa, että kyseinen maantieteellistä aluetta koskeva maininta, joka viittaa alueeseen, jossa viini on todellisuudessa tuotettu mutta joka kattaa muitakin alkuperämerkintöjä, olisi suojattu?"

20. Ranskan hallitus ja komissio ovat tehneet kirjallisia huomautuksia. Asiassa ei ole pidetty suullista käsittelyä.

IV Asian arviointi

21. Esillä oleva asia koskee asetuksen N:o 2392/89 tulkintaa. Asetuksen tarkoituksena on sen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan esittää niin täsmälliset ja riittävät tiedot yhteisössä kaupan olevista viineistä, että ostaja ja viinin kaupan järjestämisestä ja valvonnasta vastaavat julkiset toimielimet voidaan suojata näiden tuotteiden laadusta ilman, että syntyy sekaannuksen tai harhaanjohtamisen vaaraa.

22. Esillä olevan asian kannalta on merkitystä asetuksen N:o 2392/89 11 artiklan 1 ja 2 kohdalla, 12 artiklan 1 kohdalla ja 40 artiklan 1 ja 2 kohdalla. Asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, mitkä pakolliset merkinnät on merkittävä tma-laatuviinien päällysmerkintöihin. Sen mukaan on ilmoitettava muun muassa sen alueen nimi, jolta tma-laatuviini on peräisin. Asetuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaan päällysmerkintöihin voidaan lisäksi merkitä tiettyjä tietoja, mukaan lukien merkki 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Viimeksi mainitussa artiklassa kielletään muun muassa sellaisten merkkien käyttö, jotka saattaisivat aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille ne on osoitettu. Asetuksen 40 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään yksilöidymmin merkkien osista, jotka voivat aiheuttaa täydellisen tai osittaisen sekaannuksen viinien kuvauksen kanssa. Asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa säädetään, että 11 artiklassa tarkoitetut merkinnät ovat eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ainoat tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvauksessa hyväksytyt. Yhdessä näistä poikkeuksista säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia määritetyn alueen merkinnän liittämisen sellaisen isomman maantieteellisen yksikön nimeen, jonka osa kyseinen määritetty alue on, sen sijainnin tarkentamiseksi, jos sekä edellä mainitun määritetyn alueen nimen että mainitun maantieteellisen yksikön nimen käyttöä koskevia edellytyksiä noudatetaan.

23. Kansallisen tuomioistuimen mukaan pääasian kiista koskee asetuksen N:o 2392/89 40 artiklan kiellon tulkintaa. Onkin tutkittava, estääkö tämä artikla merkin Les Cadets d'Aquitaine rekisteröimisen Bergeracois-viineille, kun otetaan huomioon, että maantieteellisen nimityksen "Aquitaine" käytöstä ei ole säädetty ase-

tuksen N:o 2392/89 11 artiklassa.[15] Kansallinen tuomioistuin pyytää oleellisilta osin vastausta kysymykseen siitä, aiheuttaako sellaisen maantieteellisen maininnan käyttö merkissä, jonka käytöstä ei ole säädetty kansallisella lailla tai yhteisön säännöksellä, kuluttajalle sekaannuksen vaaran, kun otetaan huomioon se, että nimitys voi antaa aihetta olettaa, että kyseinen maantieteellinen maininta on suojattu ja näin ollen 40 artiklan kiellon alainen.

24. Ennen kuin voidaan arvioida, voiko merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältyvästä maantieteellisestä maininnasta "Aquitaine" aiheutua oletus, että kyseessä on suojattu merkki, on määritettävä, onko tällaisen merkinnän käyttö ylipäänsä sallittua. Tätä varten on tutkittava asetuksen N:o 2392/89 I luvun B osastoa, jossa säädetään viinien kuvausta ja esittelyä koskevista säännöistä.

25. Ensinnäkin on tutkittava, estääkö asetus maantieteellisen maininnan käytön merkissä muutoin muun kuin 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alueiden osalta. Kuten jäljempänä todetaan, asetuksen 11 artiklan 2 kohdan l kohdassa säädetään pienemmän maantieteellisen yksikön nimestä ja 12 artiklan 1 kohdassa isomman maantieteellisen yksikön nimestä. Näistä säännöksistä käy ilmi, että maantieteellisen yksikön nimen käyttö on sallittua tietyin edellytyksin. Lisäksi on tarkasteltava, vaikuttaako ensimmäiseen kysymykseen vastaamiseen se, että maantieteellinen nimi sisältyy merkkiin. Asetuksen N:o 2398/89 11 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään, että tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvaukseen voidaan lisäksi merkitä merkki 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Viimeksi mainitussa artiklassa ei kielletä yksiselitteisesti ja selvästi käyttämästä maantieteellistä mainintaa merkissä, mikäli siitä ei aiheudu sekaannusta tai se ei johda harhaan henkilöitä, joille se on kohdistettu. Esillä olevan kiistan kannalta on todettava, että vasta sen jälkeen kun on todettu, että merkintä "Aquitaine" on laillisesti merkkiin sisältyvä maantieteellinen maininta, voidaan käsitellä kysymystä siitä, voiko tämä merkintä aiheuttaa kyseisen merkin suojaamiseen liittyvää sekaannusta.

26. Käsittelen aluksi lyhyesti asetuksen N:o 2392/89 asiaan liittyviä säännöksiä eli 11, 12 ja 40 artiklaa. Sen jälkeen käyn läpi tähän asetukseen ja muihin asiaan liittyviin säännöksiin liittyvää yhteisöjen tuomioistuimen oikeudenkäytäntöä. Käsittelen sitä seuraavien aiheiden kannalta:

— asetuksen N:o 2392/89 täsmällinen luonne

— merkkejä koskevat säännökset

15 — Ranskan hallituksen tekemien huomautusten mukaan alkuperänimityksistä "Bergerac", "Bergerac sec" ja "Côtes de Bergerac" on säädetty Ranskan lainsäädännössä 3.9.1993 annetulla asetuksella, JORF nro 205, 4.9.1993.

— maantieteellisiä mainintoja koskevat säännökset

— käsitteen "kuluttaja" tulkinta

— käsitteiden "sekaannus" ja "harhaanjohtava" tulkinta.

Käsittelen jäljempänä 52 kohdasta alkaen tarkemmin Ranskan hallituksen ja komission tekemiä huomautuksia. Ne liittyvät pääosin 40 artiklaan ja käsitteisiin "sekaannus" ja "harhaanjohtava".

Asetuksen N:o 2392/89 täsmällinen luonne

27. Se, että asetus N:o 2392/89 on tarkoitettu melko kattavaksi, käy ilmi johdantoosan viidennestä perustelukappaleesta, jossa todetaan, että liian eroavien tulkintojen välttämiseksi "on osoittautunut aiheelliseksi laatia riittävän kattavat kuvauksen säännöt; näiden sääntöjen tehokkuuden varmistamiseksi olisi lisäksi pidettävänä periaatteena, että niissä tai niiden soveltamista koskevissa yksityiskohtaisissa säännöissä säädetyt merkinnät ovat ainoat viinien ja rypälemehujen kuvaukseen hyväksytyt".

28. Asetuksen N:o 2392/89 11 ja 12 artiklan täsmällinen laatu mainitaan erikseen asiassa Voisine [16] annetussa tuomiossa. Yhteisöjen tuomioistuin toteaa tuomion 22 kohdassa, että mainituista artikloista käy ilmi yhteisön lainsäätäjän tahto antaa tällä asetuksella yksityiskohtaiset ja täydelliset viinien kuvausta ja esittelyä koskevat säännökset. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan asetuksen 11 ja 12 artiklassa määritetään ne merkinnät, jotka sallitaan tma-laatuviinin kuvauksessa päällysmerkinnöissä.

29. Mitä asetuksen N:o 2392/89 täsmällinen laatu merkitsee esillä olevan kiistan kannalta? Totean ensinnäkin, että maantieteellisen maininnan "Aquitaine" käytöstä ei ole säädetty asetuksessa N:o 2392/89 tai sen täytäntöönpanosta annetuissa asetuksissa. Tämän nimityksen käytöstä päällysmerkinnöissä maininnan "Bergeracois" yhteydessä ei ole myöskään säädetty kansallisella lailla, kuten Ranskan hallituksen huomautuksissa todetaan. Alkuperänimitys "Bergerac" on sen sijaan suojattu asetuksen perusteella. Kun otetaan huomioon, että kyseisen maantieteellisen maininnan käytöstä ei ole säädetty kansallisella säännöksellä tai yhteisön säännöksellä, en pidä mahdottomana, että maantieteellinen nimitys "Aquitaine" ei olisi

16 — Mainittu edellä alaviitteessä 12.

laillinen. Edellä esitetystä nimittäin seuraa, että kaikkien tma-laatuviinien päällysmerkinnöissä käytettyjen mainintojen on perustuttava erityisesti asetukseen N:o 2392/89. Näin ollen esillä olevassa asiassa käytetyn maantieteellisen mainin-nan perustan on löydyttävä asetuksesta.

Merkkejä koskevat säännökset

30. Mainitsen ensinnäkin 11 artiklan 2 kohdan c alakohdan, jonka perusteella tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvaukseen voidaan lisäksi merkitä merkki 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Viimeksi mainitun artiklan mukaan viinin esittely ja kuvaus sekä siihen liittyvä mainonta ei saa olla virheellistä eikä aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille se on kohdistettu. Asetuksen 40 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan merkit eivät saa sisältää sanoja, sanan osia, tunnuksia tai kuvia, jotka saattaisivat aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille ne on osoitettu. Asetuksen 40 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään tarkemmin merkkien osista, jotka voivat aiheuttaa sekaannuksen viinien kuvauksen kokonaisuuteen tai sellaisen osaan.

31. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Kessler [17] annetussa tuomiossa, että sallissaan sen, että viinien kuvauksen ja esittelyn täydennyksenä käytetään merkkejä, yhteisön lainsäätäjä on punninnut keskenään intressejä, jotka koskevat toisaalta kuluttajansuojaa ja varsinkin kuluttajien oikeutta olla joutumatta johdetuksi harhaan tuotteen luontaisten ominaisuuksien suhteen sekä toisaalta immateriaalioikeuksien suojaa ja erityisesti tavaramerkin haltijoiden perusteltua intressiä käyttää ja hyödyntää merkkiään kaupassa. Tällä yhteisöjen tuomioistuin esittää asetuksen tavoitteen uudelleen.

32. Asetuksen 11 ja 40 artiklassa tarkoitettua merkin käsitettä ei ole käsitelty oikeuskäytännössä paljonkaan. Yhteisöjen tuomioistuimessa käsitellyt, 40 artiklaa koskevat asiat ovat koskeneet enimmäkseen käsitteiden "sekaannus" ja "harhaanjohtaminen" tulkintaa. Käsittelen näiden käsitteiden merkitystä laajasti jäljempänä. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Langguth [18] annetussa tuomiossa erityisesti merkkinimen osalta, että 40 artikla ei aseta merkin kirjasintyypille ja koolle rajoituksia suhteessa tietyn alueen tai pienemmän maantieteellisen yksikön nimen mainintaan kuin päällysmerkinnässä mainittu alue. Tästä käy ilmi, että yhteisöjen tuomioistuin jättää tarvittavan liikkumavaran merkin käytölle viinin kuvauksen ja esittelyn täydennyksenä.

33. Ei myöskään vaikuta siltä, että 11 artikla sinällään estäisi maantieteellisen

17 — Mainittu edellä alaviitteessä 13.

18 — Mainittu edellä alaviitteessä 11.

nimityksen käytön merkissä. Näin ollen 11 artikla voi olla asetuksessa N:o 2392/89 vaadittu perusta. Tästä seuraa kysymys siitä, estääkö sen 12 artikla, jossa säädetään maantieteellisten nimitysten käytöstä.

Maantieteellisiä nimityksiä koskevat säännökset

34. Asetuksen N:o 2392/89 11 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään ensinnäkin, että tma-laatuviinien kuvaukseen on päällysmerkinnöissä merkittävä alueen nimi, jolta viini on peräisin. Asetuksen 11 artiklan 2 kohdan l alakohdan mukaan tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvaukseen voidaan lisäksi merkitä määritettyä aluetta pienemmän maantieteellisen yksikön nimi asetuksen 13 artiklassa säädetyin edellytyksin. [19] Asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia tma-laatuviinin alkuperäksi määritetyn alueen merkinnän liittämisen sellaisen isomman maantieteellisen yksikön nimeen, jonka osa kyseinen määritetty alue on, sen sijainnin tarkentamiseksi.

35. Asetuksen 12 artiklan 1 kohta näyttää ensisilmäykseltä tarjoavan lohtua, koska se antaa mahdollisuuden käyttää päällysmerkinnöissä alkuperänimityksen lisäksi isomman maantieteellisen yksikön nimeä, jos kansallinen lainsäädäntö sen sallii. On todettava, että merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältyvä maantieteellinen maininta "Aquitaine" on isompi maantieteellinen yksikkö. Ranska ei kuitenkaan ole sallinut tämän maininnan käyttöä kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvällä säännöksellä. Näin ollen 12 artiklalla ei voida esillä olevassa asiassa sinällään perustella maantieteellisen maininnan "Aquitaine" käyttöä. Toisaalta 12 artiklan sanamuodosta käy kuitenkin ilmi, että se ei estä maantieteellisen maininnan käyttöä päällysmerkinnöissä, mikäli maininta sisältyy merkkiin. Kieltoa ei voida päätellä myöskään asetuksen systematiikan perusteella. Asetuksen 12 artiklassahan säädetään, että tma-laatuviinin kuvauksessa päällysmerkinnöissä saa joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta käyttää vain 11 artiklassa tarkoitettuja mainintoja. Kun otetaan huomioon artiklan sanamuoto, se ei rajoita 11 artiklassa sallittujen mainintojen käyttöä. Näin ollen maantieteellisen maininnan käyttö merkissä on sallittua, mikäli maininta ei aiheuta sekaannusta tai johda harhaan henkilöitä, joille se on kohdistettu. Merkin käyttöä rajoittavat näin ollen ainoastaan 40 artiklan säännökset sekä tavaramerkkioikeus.

36. Haluan tässä kohdassa käsitellä pääasian kantajan väitettä, joka koskee merkin Les Cadets d'Aquitaine lainvastaisuutta. Sen mukaan Cour d'Appel on virheellisesti katsonut, että maininta "Aquitaine" on lainvastainen ilman, että se on tutkinut tai selventänyt, miten tämä maininta voisi johtaa harhaan tuotteen alkuperän, laadun tai luonteen osalta tai aiheuttaa sekaan-

19 — Asetuksen 13 artiklassa säädetään, mitä tarkoitetaan ilmaisulla "määritettyä aluetta pienemmän maantieteellisen yksikön nimi".

nusta yhteisön tai kansallisen kuvauksen kanssa. Cour d'Appel on ennakkoratkaisupyynnöstä tekemänsä päätöksen mukaan katsonut, että tma-laatuviinien osalta mainintaa tuotantoalueesta saa tarkentaa ainoastaan sellaisen pienemmän maantieteellisen yksikön nimellä, joka on määritetty täsmällisesti kansallisessa säädöksessä. Kun otetaan huomioon 12 artiklan sanamuoto, en pidä tätä kantaa oikeana.

37. Edellä esitetystä seuraa, että asetuksessa N:o 2392/89 ei periaatteessa kielletä maantieteellisen maininnan käyttöä merkissä. Kuitenkin on huolehdittava siitä, että kyseinen merkki ei aiheuta sekaannusta tai johda kuluttajaa harhaan.

38. Siirryn nyt tarkastelemaan ydinkysymystä: aiheuttaako merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältyvä maantieteellinen maininta "Aquitaine" sekaannusta tai johtaako se kuluttajaa harhaan? Käsittelen tätä varten seuraavissa kohdissa käsitteen "kuluttaja" sisältöä, jonka suojaaminen on asetuksen tavoitteena sekä käsitteitä "sekaannus" ja "harhaanjohtaminen".

Käsitteen "kuluttaja" merkitys

39. Asetuksen 40 artikla koskee sekaannusta tai kuluttajan harhaanjohtamista. Asiassa Mars annetusta tuomiosta käy ilmi, että käsitteellä "kuluttaja" tarkoitetaan keskimääräistä, "kohtuullisesti valistunutta" kuluttajaa.[20] Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen arvioimiseksi, onko nimitys tai merkki omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan, on otettava huomioon valistuneen, kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset.[21] Tämä ehto perustuu asiassa Estée Lauder annetun tuomion mukaan suhteellisuusperiaatteeseen.[22]

40. Arvioitaessa, onko maininta tai merkki omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan, on otettava huomioon myös se mahdollisuus, että jäsenvaltioiden välisten kielellisten, sosiaalisten ja kulttuurillisten erojen vuoksi merkki, joka ei ole omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan yhdessä jäsenvaltiossa, voi olla sitä toisessa jäsenvaltiossa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tähän liittyen asiassa Graffione[23] annetussa tuomiossa, että mahdollisuutta hyväksyä merkin harhaanjohtavuuteen perustuva myyntikielto ei periaatteessa ole suljettu pois sen vuoksi, että toisissa jäsenvaltioissa samaa merkkiä ei pidetä harhaanjohtavana.

20 — Asia C-470/93, tuomio 6.7.1995 (Kok. 1995, s. I-1923).

21 — Ks. erityisesti asia C-210/96, Gut Springenheide ja Tusky, tuomio 16.7.1998 (Kok. 1998, s. I-4657, 31 kohta), asia C-220/98, Estée Lauder, tuomio 13.1.2000 (Kok. 2000, s. I-117, 27 kohta) ja asia C-30/99, komissio v. Irlanti, tuomio 21.6.2001 (Kok. 2001, s. I-4619).

22 — Mainittu edellä alaviitteessä 21.

23 — Asia C-313/94, tuomio 26.11.1996 (Kok. 1996, s. I-6039)

41. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut tällaisten säännösten osalta, joiden tarkoituksena on estää kuluttajan harhaanjohtaminen, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on lausua kaikki asian kannalta tarpeelliset tiedot huomioon ottaen, onko nimitystä tai merkkiä pidettävä harhaanjohtavana.[24] Asiaa koskevan yhteisön lainsäädännön puuttuessa kansallinen tuomioistuin voi päättää kansallisen oikeuden edellytysten mukaisesti asiantuntijalausunnon hankkimisesta tai mielipidemittauksen teettämisestä asian selvittämiseksi, jos kyseessä olevan merkinnän harhaanjohtavuuden arviointiin liittyy erityisiä vaikeuksia. Kansallinen tuomioistuin voi määrittää kansallisen oikeuden mukaisesti sellaisen mainoksen harhauttamien kuluttajien prosentuaalisen osuuden, joka sen mielestä on riittävän merkittävä mainoksen kieltämiseksi.

42. Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisen tuomioistuimen on nimityksen tai merkin harhaanjohtavuutta arvioidessaan otettava huomioon valistuneen, kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset. Kun tätä ehtoa sovelletaan konkreettiseen tapaukseen, on otettava huomioon, että jäsenvaltioiden välisten kielellisten, sosiaalisten ja kulttuurillisten erojen vuoksi merkki, joka ei ole omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan yhdessä jäsenvaltiossa, voi olla sitä toisessa jäsenvaltiossa. Yhteisön oikeudessa ei suljeta pois sitä, että kansallinen tuomioistuin voi päättää kansallisen oikeuden edellytysten mukaisesti asiantuntijalausunnon hankkimisesta tai mielipidemittauksen teettämisestä asian selvittämiseksi, jos kyseessä olevan merkinnän harhaanjohtavuuden arviointiin liittyy erityisiä vaikeuksia.

Käsitteiden "sekaannus" ja "harhaanjohtaminen" merkitys

43. Asetuksen 40 artiklan kannalta ovat keskeisiä käsitteet "sekaannus" ja "harhaanjohtaminen". Artiklan 2 kohdassa täsmennetään, mitä merkkiin liittyvä sekaannus tai harhaanjohtaminen voi tarkoittaa. Artiklan 2 kohta ei kuitenkaan koske maantieteellisen nimityksen käyttöä merkissä. Tästä syystä on haettava neuvoa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käsitteisiin "sekaannus" ja "harhaanjohtava" liittyvissä asioissa. Yhteisöjen tuomioistuin on muutamissa tuomioissa selventänyt näitä käsitteitä 40 artiklan ja muiden sellaisten artiklojen kannalta, joissa näitä käsitteitä käytetään. Olen maininnut nämä asiat tämän ratkaisuehdotuksen 13 kohdassa ja käsittelen nyt tarkemmin niitä perusteita, joilla on merkitystä esillä olevan asian kannalta.

44. Jotta voitaisiin määrittää 40 artiklan soveltamisala, on ensin todettava 40 artiklassa tarkoitetun ilmaisun "aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan" merkitys. Yhteisöjen tuomioistuin on jo asiassa Weigand[25] annetussa tuomiossa tulkinnut näitä käsitteitä asetuksen N:o 355/79 8, 18 ja 43 artiklan kannalta, joissa sanamuoto on jokseenkin sama kuin 40 artiklassa.

24 — Asia Gut Springenheide ja Tusky, mainittu edellä alaviitteessä 21.

25 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

Yhteisöjen tuomioistuimen piti edellä mainitussa asiassa ratkaista, oliko kyseessä mainitussa asetuksessa tarkoitettu sekaannus, kun viinikauppias käytti kahden viinin päällysmerkinnöissä ja viinien mainonnassa mainintoja, jotka synnyttivät mielikuvan siitä, että viinit olivat peräisin saksalaisilta viininviljelyalueilta, joita todellisuudessa ei ollut olemassa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että käsite sekaannus kattaa sanan varsinaisen merkityksen lisäksi myös petollisten mainintojen käytön. Sanojen "sekaannus" ja "väärinkäsitys" katsottiin tarkoittavan samaa, koska asiaan liittyvillä säännöksillä oli sama tavoite eli "poistaa viinin kaupasta kaikki sellaiset käytännöt, jotka voivat aiheuttaa virheellisen mielikuvan". Tämä merkitsee, että myös 40 artiklassa tarkoitettujen käsitteiden "sekaannus" ja "harhaanjohtaminen" on katsottava tarkoittavan samaa.

45. Asiassa Kessler [26] käsiteltiin kysymystä siitä, eikö vaihtoehtoisten ilmaisujen "luomaan sekaannusta" ja "johtamaan harhaan" käyttö asetuksen N:o 2333/92 [27] 13 artiklan 1 kohdassa ja 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa samalla, kun 13 artiklan 2 kohdan b alakohdassa on kysymys ainoastaan siitä, voivatko kysymyksessä olevat kuvaukset olla "omiaan sekoittumaan", voi tarkoittaa, että kahdessa ensiksi mainitussa tapauksessa kiellon edellytyksenä on, että asiassa on näytettävä, että on olemassa vaara, että kuvaus on tosiasiallisesti omiaan johtamaan kuluttajia harhaan, kun taas 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetussa tilanteessa riittää, että todetaan, että kyseiset maininnat itsessään ovat "omiaan" sekoittumaan toistensa kanssa.

46. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että asetuksen 13 artiklan 2 kohdan b alakohdan kiellon soveltamiseksi ei riitä se, että todetaan, että merkki, johon sisältyy jonkin tässä säännöksessä mainitun tuotteen kuvauksessa oleva sana, on itsessään omiaan sekoittumaan viimeksi mainitun kuvauksen kanssa. Lisäksi on näytettävä, että tämän merkin käyttö on itse asiassa omiaan johtamaan kyseisiä kuluttajia harhaan ja siten vaikuttamaan heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä.

47. Kuten huomautin 31 kohdassa, yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Kessler annetussa tuomiossa, että salliessaan sen, että viinien kuvauksen ja esittelyn täydennyksenä käytetään merkkejä, yhteisöjen lainsäätäjä on punninnut keskenään intressejä, jotka koskevat toisaalta kuluttajansuojaa ja varsinkin kuluttajien oikeutta olla joutumatta johdetuksi harhaan tuotteen luontaisten ominaisuuksien suhteen sekä toisaalta immateriaalioikeuksien suojaa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tämä arviointi vaarantuisi suuresti, jos tällaisen suojatun nimityksen käytön merk-

26 — Mainittu edellä alaviitteessä 13.

27 — Kuohuviinien ja hiilihapotettujen kuohuviinien kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 13 päivänä heinäkuuta 1992 annettu neuvoston asetus N:o 2333/92 (EYVL L 231, s. 9).

kinä riittäisi estämään pelkkä sekaannusvaara, joka todettaisiin ottamatta huomioon kyseisten kuluttajien käsityksiä tai tottumuksia. Näin ollen on näytettävä, että merkin käyttö on itse asiassa omiaan johtamaan kuluttajia harhaan.

48. Myös asiassa Langguth [28] annetusta tuomiosta käy ilmi, että 40 artiklan tavoitteena on ennen kaikkea estää merkkien harhaanjohtava käyttö. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kun kyseessä on merkki, jota ei sellaisenaan voida pitää kuluttajan kannalta harhaanjohtavana, pelkästään merkin esittämistä huomiota herättävällä tavalla ei voida pitää sen luonteisena, että se aiheuttaisi sekaannusta tai johtaisi harhaan henkilöitä, joille merkki on osoitettu, vaikka merkissä olisikin sana, jota esillä olleen säännöstön mukaan voidaan käyttää tma-laatuviinin nimityksen merkintänä.

49. Huomautan, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Sabel [29] annetussa tuomiossa tulkinnut käsitettä "vaara mielleyhtymästä", jonka tarkoituksena on täsmentää käsitteen "sekaannusvaara" ulottuvuutta. Mainitun tuomion mukaan vaara mielleyhtymästä tarkoittaa, että sen vuoksi, että tavaramerkki on sama tai samankaltainen kuin aikaisempi tavaramerkki ja näiden merkkien kattamat tavarat tai palvelut ovat samoja tai samankaltaisia, yleisön keskuudessa on sekaannusvaara, joka sisältää vaaran tavaramerkin ja aikaisemman tavaramerkin välisestä mielleyhtymästä. Tuomion 22 ja 23 kohdasta seuraa, että "sekaannusvaaraa on näin ollen arvioitava kokonaisuutena ja huomioon on otettava kaikki tekijät, jotka ovat merkityksellisiä kyseisessä yksittäistapauksessa. Kyseisten tavaramerkkien ulkoasun, lausuntatavan, tai merkityssisällön samankaltaisuutta tutkittaessa tämän kokonaisarvioinnin on perustuttava tavaramerkeistä syntyvään kokonaisvaikutelmaan, ja huomioon on otettava erityisesti tavaramerkkien erottavat ja hallitsevat osat".

50. Mainitsen täydellisyyden vuoksi asian Voisine, [30] joka koski kysymystä siitä, kuuluuko sellainen viinipullojen koriste, jolla ei ole yhteyttä myytävään viiniin, asetuksen N:o 2392/89 38 artiklassa säädettyyn päällysmerkinnän määritelmään. Tavaroihin ja palveluihin kohdistuvista petoksista ja väärennöksistä annetun Ranskan lain nojalla väitettiin, että oli harhaanjohtavaa saattaa markkinoille tietyissä kaupungeissa pulloja, joissa oli sen kaupungin kuva, jossa viinit olivat myynnissä, ja kääntöpuolella oli kuvateksti kyseisen kaupungin historiasta. Väitteen mukaan tällaiset päällysmerkinnät olivat luonteeltaan omiaan johtamaan ostajia harhaan viinin alkuperästä. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että yhteisön viinien päällysmerkintöjä koskevien säännösten tarkoituksena on poistaa viinien markkinoinnista kaikki sellaiset tavat, jotka saattavat aiheuttaa vääriä mielikuvia. Sillä ei ole merkitystä, voivatko kauppiaat tai kuluttajat sekoittaa tuotteet jo olemassa oleviin tuotteisiin vai voiko markkinointi antaa mielikuvan sellaisesta alkuperästä tai ominaisuuksista, joita ei todellisuudessa ole olemassa.

28 — Mainittu edellä alaviitteessä 11.

29 — Asia C-251/95, tuomio 11.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6191).

30 — Mainittu edellä alaviitteessä 12.

51. Kokoan edellä esitetyn, käsitteitä "sekaannus" ja "harhaanjohtava" koskevan oikeuskäytännön yhteen seuraavasti. Olennaista on, että merkin käyttö voi todellisuudessa johtaa kuluttajia harhaan ja vaikuttaa heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä. Tässä mielessä on oltava kyse konkreettisesta vaarasta. Asetuksen 40 artiklan käsite "sekaannus" on sinänsä yleisluonteinen. Se kattaa varsinaisen sekaannuksen lisäksi myös sellaisten virheellisten mainintojen käytön, jotka voivat aiheuttaa kuluttajille sen mielikuvan, että kyseessä on alkuperä tai ominaisuudet, joita todellisuudessa ei ole. Lisäksi siihen sisältyy vaara mielleyhtymästä. Kun otetaan huomioon 40 artiklan tavoite poistaa viinin kaupasta kaikki sellaiset käytännöt, jotka voivat aiheuttaa virheellisen mielikuvan, esitystavalla ei ole merkitystä.

Ranskan hallituksen ja komission tekemät huomautukset

52. Ranskan hallitus huomauttaa esillä olevassa asiassa, että yhteisöjen tuomioistuin käsitti asiassa Weigand [31] annetussa tuomiossa abstraktisti kiellon käyttää mainintoja, jotka ovat omiaan johtamaan sekaannukseen eli että todellisesta sekaannuksesta ei vaadita todisteita vaan jo abstrakti sekaannuksen vaara riittää. Yhteisöjen tuomioistuin tarkentaa tätä kantaa myöhemmin annetuissa tuomioissa ja edellyttää, että kyseessä on todellinen sekaannuksen tai harhaanjohtamisen vaara. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tältä osin myös asiassa Langguth [32] annetussa tuomiossa, että merkin käytön voidaan katsoa olevan omiaan aiheuttamaan sekaannusta tai johtamaan harhaan niitä, joille se on kohdistettu, mikäli todetaan, että on olemassa todellinen vaara, joka vaikuttaa kuluttajien taloudelliseen käyttäytymiseen, kun otetaan huomioon niiden kuluttajien käsitykset tai kulutustottumukset, joille se on kohdistettu.

53. Ranskan hallitus viittaa muun muassa asioissa Weigand ja Langguth annettuihin tuomioihin ja väittää, että 40 artikla estää sellaisen maantieteellisen nimityksen käytön merkissä, jonka käytöstä ei ole säädetty 11 artiklassa, koska siitä voi aiheutua vaara, että tällainen merkki sekoitetaan olemassa olevaan merkkiin tai että se voi johtaa harhaan viinin alkuperän suhteen.

54. Komissio katsoo, että sellaisen maantieteellisen maininnan käyttö merkissä, jonka käytöstä ei ole säädetty kansallisessa laissa tai yhteisön säännöksessä, voi synnyttää oletuksen, että kyseessä on suojattu merkki ja johtaa näin harhaan. Komissio ei kuitenkaan katso, että pelkkä maantieteellisen maininnan käyttö merkissä antaisi syytä olettaa, että 40 artiklan säännöksiä rikotaan. Komission mukaan on lisäksi näytettävä toteen, että tällaisen merkin

31 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

32 — Mainittu edellä alaviitteessä 11.

käyttö voi aiheuttaa sekaannusta tai johtaa kuluttajaa harhaan sekä vaikuttaa tämän taloudelliseen käyttäytymiseen. Komissio viittaa tältä osin asiassa Kessler [33] annettuun tuomioon.

55. Sekä Ranskan hallitus että komissio katsovat, että kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä, voiko merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältyvä maantieteellinen maininta "Aquitaine" johtaa kuluttajaa harhaan. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioinnissa on otettava huomioon valistuneen, kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset. [34]

Asian varsinainen arviointi

56. Kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen arvioinnin on perustuttava asetuksen systematiikkaan. Asetuksessa säädetään täsmällisesti, mitkä maininnat ovat sallittuja ja mitkä eivät, mutta siinä käytetään käsitteitä, joiden merkitykset eivät ole aina yksiselitteisiä. [35] Tästä syystä kansallisen tuomioistuimen on arvioitava tapauskohtaisesti, onko jokin mainin sallittu asetuksen perusteella. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut tämän aiemmin käsitellessään asetuksen N:o 2392/89 40 artiklan vastaavia säännöksiä, joiden tarkoituksena on estää kaikenlainen kuluttajan harhaanjohtaminen. Mainitsin tämän edellä 41 kohdassa.

57. Kuten totesin jo edellä 37 kohdassa, asetus N:o 2392/89 ei sinällään estä isomman alueen käyttöä merkkiin sisältyvänä maantieteellisenä mainintana. Asetuksen 11 ja 12 tai 40 artiklan nojalla ei voida katsoa, että tällainen kielto olisi voimassa. Olen myös komission kanssa samaa mieltä siitä, että pelkästään se, että merkissä käytettävän maantieteellisen maininnan käytöstä ei ole säädetty kansallisessa lainsäädännössä tai yhteisön säädöksessä, ei riitä perusteeksi toteamukseen, että käyttö olisi 40 artiklan vastaista. Tällaisen nimityksen käyttö on sallittua, mikäli se ei ole omiaan aiheuttamaan sekaannusta tai johtamaan kuluttajaa harhaan. Tämän voi päätellä myös asioista, joita olen käsitellyt 44 kohdasta alkaen. Näistä asioista käy ilmi, että asetuksen N:o 2392/89 kannalta keskeistä on kuluttajan suojeleminen silloin, kun asia koskee mainintoja, jotka ovat omiaan aiheuttamaan sekaannusta tai johtamaan kuluttajaa harhaan.

33 — Mainittu edellä alaviitteessä 13; ks. tältä osin tämän ratkaisuehdotuksen 46 kohta.

34 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 39 kohta.

35 — Säännös ei tässä mielessä täytä yhteisön lainsäädännön valmistelun laatua koskevista yhteisistä suuntaviivoista 22 päivänä joulukuuta 1998 tehtyä toimielinten välistä sopimusta (EYVL 1999, C 73, s. 1) erityisesti suuntaviivojen 1 ja 14 osalta.

58. Kansallisen tuomioistuimen on esillä olevassa asiassa arvioitava, onko isomman alueen käyttö merkkiin sisältyvänä maantieteellisenä mainintana omiaan aiheuttamaan sekaannusta samalla alueella esiintyvien rekisteröityjen nimien kanssa, kun otetaan huomioon kuluttajat, joille mainita on kohdistettu.

59. Tämän ratkaisuehdotuksen 39 kohdasta alkaen esitetyssä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä annetaan joitakin lähtökohtia, joiden avulla on mahdollista arvioida, onko mainita omiaan aiheuttamaan sekaannusta tai johtamaan kuluttajaa harhaan. Viittaan tältä osin erityisesti tämän ratkaisuehdotuksen 42 ja 51 kohtaan. Tarkoitetut lähtökohdat eivät kuitenkaan muodosta kattavaa kehystä sen arvioimiselle, missä tilanteissa isomman alueen nimen käyttö merkkiin sisältyvänä maantieteellisenä nimityksenä on sallittua.

60. Käsittelen tässä ensin tarkemmin pääasian tosiseikkoja antaakseni kansalliselle tuomioistuimelle lisätukea asian arviointiin. Tarkastelen niiden perusteella sitten sitä, miten yhteisöjen tuomioistuimen muotoilemia lähtökohtia voidaan tarkentaa esillä olevan asian kaltaisen tapauksen arviointia varten.

61. Pääasia koskee kysymystä siitä, onko merkkiin Les Cadets d'Aquitaine sisältävä nimitys "Aquitaine" maantieteellisenä nimityksenä sallittu. Asetuksen sanoin esitettynä on arvioitava, aiheuttaako tämä nimitys sekaannusta tai johtaa harhaan nimityksen suojaamisen suhteen?

62. Esillä olevassa asiassa kantaja käy kauppaa viineillä, jotka ovat peräisin Akvitanian alueeseen kuuluvalta Bergeracin alueelta. Huomautan, että ennakkoratkaisupyynnön mukaan riidanalaista ei ole se, että "Aquitaine" on Bergeracois-viinien kuvaukseen käytettävä nimitys. Nimi "Aquitaine" viittaa siis alueeseen, jolla viini on todellisuudessa tuotettu.

63. On selvää, että nimi "Aquitaine" on keskeinen pääasian kannalta. Akvitania on jo vuosisatojen ajan tällä nimellä tunnettu, suuri lounais-Ranskassa sijaitseva alue, jolla on useita perinteisiä viininviljelyalueita. Lisäksi Akvitania on nykyään yksi Ranskan hallintoalueista.[36] Bordeaux on yksi alueen tunnetuista viininviljelyalueista. Nimitys "Aquitaine" on kiistatta yleisesti tunnettu Ranskan kansalaisten keskuudessa. Ei myöskään ole todennäköistä, että ranskalaiset mieltäisivät Akvitanian erityiseksi viininviljelyalueeksi. Tässä yhteydessä on kuitenkin selvitettävä, missä määrin voidaan odottaa, että isomman ranskalaisen alueen, jolla sijaitsee useita tun-

36 — *Le petit Laroussen* mukaan "collectivité territoriale administrée par le conseil régional".

nettuja viininviljelyalueita, nimi on myös ulkomaisten kuluttajien tiedossa.

64. Lisään pohdittavaksi vielä yhden elementin. Varmuudella ei voida sanoa, että isomman alueen maantieteellisen mainin-nan käyttö merkissä ei mielleyhtymään liittyvän merkityksensä vuoksi aiheuttaisi keskimääräiset tiedot omaavalle kuluttajalle sekaannusta alueeseen kuuluvien rekisteröityjen nimien kanssa. Merkistä Les Cadets d'Aquitaine käy ilmi, että kyseessä on Akvitanian alueelta peräisin oleva viini. Tämän merkin käytöstä ei, toisin kuin Akvitanian alueeseen kuuluvien nimien kuten Bordeaux, Médoc ja Bergerac, ole säädetty kansallisella lailla tai yhteisön säännöksellä. Koska Akvitanian alue voi esiintyä myös rekisteröidyissä nimissä, merkki Les Cadets d'Aquitaine voi synnyttää mielikuvan siitä, että myös tämä nimi on rekisteröity.

65. Kuinka edellä esitetyt seikat vaikuttavat kansallisen tuomioistuimen tekemään arviointiin?

66. Kuten totesin jo edellä tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohdassa, nimityksen tai merkin harhaanjohtavuutta arvioitaessa on otettava huomioon valistuneen, kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset.[37] Kun otetaan huomioon esillä olevaan asiaan liittyvä olosuhteet, erityisen oleelliselta vaikuttaisi olevan ottaa huomioon myös muiden jäsenvaltioiden kuluttajien odotukset.

67. Kansallisen tuomioistuimen on näin ollen arvioitava, onko maantieteellisen nimityksen käyttö merkissä omiaan aiheuttamaan sekaannusta edellä tarkoitetulle kuluttajalle. Kansallinen tuomioistuin voi asiaa arvioidessaan käyttää eräitä yhteisöjen tuomioistuimen kehittämiä arviointiperusteita.[38] Arvioinnin kannalta keskeistä on se, että merkin käyttö voi todellisuudessa johtaa harhaan kuluttajia, joille se on kohdistettu, ja vaikuttaa näiden taloudelliseen käyttäytymiseen. Taloudelliseen käyttäytymiseen voi vaikuttaa virheellisten mainintojen käyttö, jotka voivat aiheuttaa kuluttajalle käsityksen, että kyseessä on ominaisuus, jota todellisuudessa ei ole. Mielestäni kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä, onko merkkiin kuuluvan maantieteellisen maininnan käyttö mahdollista sekoittaa asetuksen nojalla rekisteröityjen nimien käyttöön ja liittääkö kuluttaja merkkiin kuuluvan maantieteellisen maininnan käyttöön tiettyjä viinin laatua kuvaavia ominaisuuksia.

37 — Ks. erityisesti asiat Gut Springenheide ja Tusky (mainittu edellä alaviitteessä 21, tuomion 31 kohta) ja Estée Lauder (mainittu edellä alaviitteessä 21, tuomion 27 kohta).

38 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 51 kohta.

V Ratkaisuehdotus

68. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Cour de cassationin esittämään ennakkoratkaisupyyntöön seuraavasti:

Viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2392/89 40 artikla ei periaatteessa estä isomman alueen nimen käyttöä merkkiin sisältyvänä maantieteellisenä mainintana, jonka käytöstä ei ole säädetty asetuksen 11 artiklassa. Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava tapauskohtaisesti, onko merkkiin kuuluvan maantieteellisen maininnan käyttö omiaan aiheuttamaan sekaannusta tai johtamaan kuluttajaa harhaan. Asiaa arvioitaessa on erityisesti selvitettävä, onko maantieteellinen maininta mahdollista sekoittaa asetuksen nojalla rekisteröityihin nimiin ja liittääkö kuluttaja merkkiin kuuluvan maantieteellisen maininnan käyttöön tiettyjä viinin laatua kuvaavia ominaisuuksia. Arviointia tehtäessä on otettava huomioon myös muiden jäsenvaltioiden kuluttajien odotukset.